

УДК 657

Стан висвітлення інформації про основні засоби у примітках до звітів за вимогами положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 7 «Основні засоби»

Перетятко Ю.М.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Чернігівського національного технологічного університету

Горбач Ю.В.

магістр
Чернігівського національного технологічного університету

Держилова Ю.В.

магістр
Чернігівського національного технологічного університету

Стаття присвячена актуальним питанням формування інформації про основні засоби у фінансовій звітності. Досліджено виконання вимог Положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 7 «Основні засоби» щодо розкриття інформації про основні засоби у Примітках до звітів на прикладі діючих підприємств.

Ключові слова: звітність, основні засоби, бухгалтерський облік.

Peretiatchko Y.M., Gorbach Y.V., Dergilova Y.V. СОСТОЯНИЕ ОСВЕЩЕНИЯ ИНФОРМАЦИИ ОБ ОСНОВНЫХ СРЕДСТВАХ В ПРИМЕЧАНИЯХ К ОТЧЕТАМ ПО ТРЕБОВАНИЯМ ПОЛОЖЕНИЯ (СТАНДАРТА) БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА № 7 «ОСНОВНЫЕ СРЕДСТВА»

Статья посвящена актуальным вопросам формирования информации об основных средствах в финансовой отчетности. Исследованы требования Положения (стандарта) бухгалтерского учета № 7 «Основные средства» относительно раскрытия информации об основных средствах в примечаниях к отчетам на примере действующих предприятий.

Ключевые слова: отчетность, основные средства, бухгалтерский учет.

Peretiatchko Y.M., Gorbach Y.V., Dergilova Y.V. STATE COVERAGE OF FIXED ASSETS IN THE NOTES TO THE REPORT FOR THE REQUIREMENTS OF THE REGULATIONS (STANDARD) ACCOUNTING № 7 "FIXED ASSETS"

The article is devoted to the problems of formation of information about fixed assets in financial reporting. Studied the requirements of the Regulations (standard) accounting № 7 "Fixed Assets" disclosure of fixed assets in the notes to the statements by the example of existing enterprises.

Keywords: accounting, fixed assets, accounting.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Одним із джерел отримання інформації для прийняття управлінських рішень є фінансова звітність, до якої, згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», належать баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал та примітки до звітів.

За даними балансу користувачі звітності можуть отримати інформацію про активи, зобов'язання та власний капітал підприємства; зі звіту про фінансові результати – доходи, витрати, фінансові результати; зі звіту про рух грошових коштів – надходження і

вибуття грошових коштів у розрізі видів діяльності (операційна, інвестиційна та фінансова); зі звіту про власний капітал – зміну у власному капіталі; з приміток до звітів – деталізацію окремих статей фінансової звітності.

На практиці під час прийняття управлінських рішень користувачі інформації беруть до уваги інформацію, яка міститься у балансі та звіті про фінансові результати, нехтуючи даними Приміток до звітів, що, на наш погляд, може знизити якість прийнятих рішень. Адже Примітки до звітів не тільки деталізують окремі статті фінансової звітності, але й містять іншу інформацію, розкриття якої передбачають чинні положення (стандарту) бухгалтерського обліку.

Для того щоб користувачі інформації мали повне уявлення про діяльність підприємства, фінансова звітність має висвітлювати всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій. Тобто фінансова звітність має ґрунтуватися на принципі повного висвітлення інформації.

Дослідимо, якими чином реалізується принцип повного висвітлення на прикладі розкриття інформації про основні засоби у Примітках до звітів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням облікового характеру приділяється значна увага з боку дослідників, про що свідчить досить велика кількість статей у науковій літературі (табл. 1).

Дані табл. 1 свідчать про те, що досліджені праці присвячені переважно вдосконаленню бухгалтерського обліку основних засобів та його нормативно-правовому забезпеченню.

Виділення невирішених раніше частини загальної проблеми. Не применшуючи значення наукових досягнень з питань бухгалтерського обліку основних засобів, слід відзначити, що в науковій літературі приділяється недостатня увага формуванню інформації про основні засоби у фінансовій звітності, зокрема у Примітках до звітів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження виконання вимог Положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 7 «Основні засоби» щодо розкриття інформації про основні засоби у Примітках до звітів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вимоги до розкриття інформації у Примітках до звітів містяться у Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку № 7 «Основні засоби».

Згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку № 7 «Основні засоби» у Примітках до звітів розкривається така інформація про основні засоби [21]:

- вартість (первісна або переоцінена), за якою основні засоби відображені в балансі;
- методи амортизації, що застосовуються підприємством/установою, та діапазон строків корисного використання (експлуатації);
- наявність та рух основних засобів у звітному році (первісна (переоцінена) вартість та сума зносу на початок звітного року; первісна вартість основних засобів, які визнані активом, з виділенням вартості основних засобів, отриманих в результаті об'єднання підприємств; сума зміни первісної (переоціненої) вартості та зносу основних засобів у результаті пере-

оцінки; первісна (переоцінена) вартість та сума зносу основних засобів, які вибули; сума нарахованої амортизації; сума втрат від зменшення корисності і сума вигід від відновлення корисності, відображені в звіті про фінансові результати в звітному періоді; інші зміни первісної (переоціненої) вартості та сума зносу основних засобів; первісна (переоцінена) вартість та сума зносу на кінець звітного року);

– первісна (переоцінена) вартість і сума зносу основних засобів, щодо яких існують передбачені чинним законодавством обмеження володіння, користування та розпорядження;

– первісна (переоцінена) вартість і сума зносу переданих у заставу основних засобів;

– сума капітальних інвестицій в основні засоби за звітний рік;

– сума укладених угод на придбання в майбутньому основних засобів;

– залишкова вартість основних засобів, що тимчасово не використовуються (консервація, реконструкція тощо);

– первісна (переоцінена) вартість повністю амортизованих основних засобів, які продовжують використовуватись;

– залишкова вартість основних засобів, вилучених з експлуатації для продажу;

– первісна вартість, залишкова вартість та метод оцінки основних засобів, отриманих за рахунок цільового фінансування;

– зміна розміру додаткового капіталу в результаті переоцінки основних засобів та обмеження щодо його розподілу між власниками (учасниками);

– у примітках до консолідованої фінансової звітності щодо кожної групи основних засобів наводиться сума курсових різниць у зв'язку з перерахунком вартості основних засобів, наведеної у фінансовій звітності дочірніх підприємств.

Ми дослідили Примітки до звітів 14 підприємств різних галузей Чернігівського регіону щодо виконання вимог Положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 7 «Основні засоби» стосовно розкриття інформації про основні засоби (табл. 2).

Під час дослідження Приміток до звітів щодо виконання вимог Положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 7 «Основні засоби» стосовно висвітлення інформації про основні засоби встановлено, що не всі підприємства дотримуються зазначених рекомендацій. Так, строк корисного використання основних засобів зазначають у Примітках до звітів тільки 4 підприємства із 14 досліджених, а

Таблиця 1

Питання, які висвітлюються у науковій літературі щодо основних засобів

№	Автор	Джерело	Досліджені питання
2009 рік			
1	О.І. Лайко, О.Г. Міхнєв	[1]	шляхи вдосконалення обліку основних засобів
2010 рік			
2	С.П. Кривенко	[2]	основні проблеми та шляхи удосконалення обліку основних засобів
2012 рік			
3	Н.В. Бондарчук, Л.М. Васильєва, Г.Є. Павлова	[3]	особливості обліку основних засобів на малих підприємствах
2013 рік			
4	І.М. Сафронська, Г.Є. Бєсєдіна, В.В. Ковальова	[4]	сутність та завдання обліку основних засобів
5	О.М. Чабанюк, Т.В. Козел	[5]	економічний зміст основних засобів як об'єкта обліку і контролю
6	О.П. Пінчук, І.Г. Недова	[6]	особливості обліку основних засобів з податкової точки зору за перехідних положень на залізничному транспорті
7	В.А. Кулик	[7]	організація обліку основних засобів: методичний аспект
8	Л.М. Очеретько, М.В. Солодовнік	[8]	проблеми відображення в обліку основних засобів
9	Г.С. Стефанишин, Г.В. Горин	[9]	законодавчо-нормативна база, яка регулює питання обліку основних засобів
2014 рік			
10	С.П. Карелов	[10]	законодавчо-нормативне забезпечення обліку та звітності основних засобів та методи їх оцінки
11	О.А. Сарапіна, Т.А. Пінчук	[11]	актуальні проблеми обліку основних засобів підприємства
12	Т.М. Властюк, І.І. Юзюк	[12]	організаційно-методичні аспекти формування облікової політики підприємства щодо основних засобів
13	М.О. Лісна	[13]	організація первинного обліку основних засобів
14	Л.І. Жидєєва, О.М. Андрієнко	[14]	проблеми бухгалтерського обліку основних засобів у бюджетних установах в контексті відповідно до НП(с) БОДС
15	Л.І. Дерманська	[15]	організація обліку основних засобів
16	Н.О. Шевченко	[16]	проблеми та шляхи удосконалення обліку основних засобів в сільськогосподарських підприємствах
2015 рік			
17	О.М. Лубенченко, О.В. Пузанова	[17]	організація обліку амортизації основних засобів на підприємстві
2016 рік			
18	І.В. Кононов, А.О. Бакум	[18]	особливості обліку та аудиту основних засобів згідно з міжнародними стандартами
19	Г.В. Янчук, В.І. Янчук	[19]	основні зміни обліку основних засобів в державному секторі у зв'язку з введенням національного П(с)БО 121 «Основні засоби»
2017 рік			
20	Н.В. Потриваєва	[20]	нормативно-правові особливості та проблемні аспекти обліку основних засобів

Стан висвітлення інформації про основні засоби у Примітках до звітів

Назва підприємства	Первісна вартість ОЗ	Рух ОЗ	Нарахування амортизації	Строк корисного використання	Зменшення корисності ОЗ	Вибуття ОЗ	Капітальні інвестиції в ОЗ	Залишкова вартість ОЗ	Переоцінка ОЗ	Первісна вартість інвестиційної нерухомості
1. ПАТ «Продовольча компанія «Ясен»»	+	-	+	+	+	-	+	+	-	+
2. ПАТ Чернігівська кондитерська фабрика «Стріла»	+	-	+	-	+	+	-	+	-	-
3. ПАТ «Ічнянський молочноконсервний комбінат»	+	-	-	-	-	-	-	+	-	-
4. ПАТ «Чернігівська макаронна фабрика»	+	-	+	-	+	+	-	+	-	-
5. ПАТ «Чернігівавтосервіс»	+	-	+	-	+	+	-	+	-	-
6. ПАТ «Ніжинський жиркомбінат»	+	-	+	-	+	+	-	+	-	-
7. ПАТ «Чернігівський інструментальний завод»	+	-	+	-	+	+	-	+	-	-
8. ПрАТ «Прилуцька швейна фабрика»	+	-	+	-	+	+	-	+	+	-
9. ПАТ «Блок агросвіт»	+	-	+	+	-	-	-	+	-	+
10. ПАТ «Укроптбакалія»	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
11. ПАТ «Чернігівський інструментальний завод»	+	-	+	-	+	+	-	+	-	-
12. ПАТ «Чернігівський річковий порт»	+	-	+	+	+	-	-	+	+	+
13. ПАТ «Чернігів вторчормет»	+	-	+	-	+	+	-	+	-	-
14. ПАТ «Чернігівський завод радіоприладів»	+	-	+	-	+	-	-	+	-	-

Джерело: розроблено авторами самостійно за даними сайту smida.gov.ua

саме ПАТ «Продовольча компанія «Ясен»», ПАТ «Блок агросвіт», ПАТ «Укроптбакалія», ПАТ «Чернігівський річковий порт».

ПАТ «Ічнянський молочноконсервний комбінат» у Примітках до звітів не розкриває інформацію про суму нарахованої амортизації.

Як позитивний момент можна відзначити, що всі досліджені підприємства у Примітках до звітів розкривають інформацію про первісну та залишкову вартість основних засобів.

Висновки з цього дослідження. Фінансова звітність є одним з головних джерел отримання інформації про діяльність підприємства. Тому вона має висвітлювати всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій. На практиці інформаційну базу для прийняття управлін-

ських рішень формують дані балансу підприємства та звіту про фінансовий стан. Інформації, яка міститься у Примітках до звітів, приділяється незначна увага, або ж нею взагалі нехтують, що, на наш погляд, необґрунтовано. Адже саме у Примітках до звітів розкриваються детальна інформація про окремі статті фінансової звітності та інша інформація, вимоги до якої висувають чинні Положення (стандарт) бухгалтерського обліку.

У статті ми дослідили фінансову звітність 14 підприємств Чернігівського регіону щодо виконання вимог Положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 7 «Основні засоби» стосовно розкриття інформації про основні засоби у Примітках до звітів. Так, усі досліджені підприємства розкривають у Приміт-

ках до звітів інформацію про первісну та залишкову вартість основних засобів. Строк корисного використання основних засобів розкрито тільки у 4 із 14 підприємств, а саме ПАТ «Продовольча компанія «Ясен»», ПАТ «Блок агросвіт», ПАТ «Укроптбакалія», ПАТ «Чернігівський річковий порт». ПАТ «Ічнянський молочноконсервний комбінат» у При-

мітках до звітів не розриває інформацію про суму нарахованої амортизації.

Недотримання вимог Положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 7 «Основні засоби» щодо розкриття інформації у Примітках до звітів свідчить про низьку якість фінансової звітності, а тому рішення, які прийняті на основі такої звітності, можуть бути необґрунтованими.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лайко О.І. Шляхи вдосконалення обліку основних засобів у ЗАТ «Болградський виноробний завод» / О.І. Лайко, О.Г. Міхнев [Електронний ресурс]. – Режим доступу : nbuv.gov.ua/j-pdf/echp_2009_2_8.pdf.
2. Кривенко С.П. Основні проблеми та шляхи удосконалення обліку основних засобів / С.П. Кривенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : nbuv.gov.ua/j-pdf/esprstp_2010_1_19.pdf.
3. Особливості обліку основних засобів на малих підприємствах / [Н.В. Бондарчук, Л.М. Васильєва, Г.Є. Павлова] [Електронний ресурс]. – Режим доступу : nbuv.gov.ua/j-pdf/agrosvit_2012_15_8.pdf.
4. Сутність та завдання обліку основних засобів / [І.М. Сафронська, Г.Є. Бессєдіна, Т.В. Ковальова] [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [nbuv.gov.ua/j-pdf/znptdau_2013_2\(2\)_32.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znptdau_2013_2(2)_32.pdf).
5. Чабанюк О.М. Економічний зміст основних засобів як об'єкта / О.М. Чабанюк, Т.В. Козел [Електронний ресурс]. – Режим доступу : nbuv.gov.ua/j-pdf/nvnltu_2013_23.4_48.pdf.
6. Пінчук О.П. Особливості обліку основних засобів з податкової точки зору при перехідних положеннях на залізничному транспорті / О.П. Пінчук, І.Г. Недова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : nbuv.gov.ua/j-pdf/znrdnuzt_pet_2013_6_17.pdf.
7. Кулик В.А. Організація обліку основних засобів: методичний аспект / В.А. Кулик [Електронний ресурс]. – Режим доступу : nbuv.gov.ua/j-pdf/Unzap_2013_2_63.pdf.
8. Очеретько Л.М. Проблеми відображення в обліку основних засобів / Л.М. Очеретько, М.В. Солодовнік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : nbuv.gov.ua/j-pdf/sre_2013_1_58.pdf.
9. Стефанишин Г.С. Законодавчо-нормативна база як чинник ефективного обліку та використання основних засобів підприємств / Г.С. Стефанишин, Г.В. Горин [Електронний ресурс]. – Режим доступу : nbuv.gov.ua/j-pdf/sre_2013_3_24.pdf.
10. Карелов С.П. Законодавчо-нормативне забезпечення обліку та звітності основних засобів та методи їх оцінки за його умов / С.П. Карелов [Електронний ресурс]. – Режим доступу : nbuv.gov.ua/j-pdf/evpe_2014_5_29.pdf.
11. Сарапіна О.А. Актуальні проблеми обліку основних засобів підприємства / О.А. Сарапіна, Т.А. Пінчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvkhdu_en_2014_8\(3\)_30.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvkhdu_en_2014_8(3)_30.pdf).
12. Властюк Т.М. Основні засоби: організаційно-методичні аспекти формування облікової політики підприємства / Т.М. Властюк, І.І. Юзюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : nbuv.gov.ua/j-pdf/Vknutd_2014_2_32.pdf.
13. Лісна М.О. Організація первинного обліку основних засобів / М.О. Лісна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : nbuv.gov.ua/j-pdf/Uproz_2014_11_21.pdf.
14. Жидєєва Л.І. Проблеми бухгалтерського обліку основних засобів у бюджетних установах в контексті відповідно до НП(С)БОДС / Л.І. Жидєєва, О.М. Андрієнко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvpushk_2014_6_34.pdf.
15. Дерманська Л.І. Організація обліку основних засобів в аспекті зміни положень законодавчих актів / Л.І. Дерманська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [nbuv.gov.ua/j-pdf/VInau_econ_2014_21\(1\)_4.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VInau_econ_2014_21(1)_4.pdf).
16. Шевченко Н.О. Проблеми та шляхи удосконалення обліку основних засобів в сільськогосподарських підприємствах / Н.О. Шевченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : nbuv.gov.ua/j-pdf/zhpumus_2014_84_25.pdf.
17. Лубенченко О.М. Організація обліку амортизації основних засобів на підприємстві / О.М. Лубенченко, О.В. Пузанова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : nbuv.gov.ua/j-pdf/Znpdetut_eiu_2015_32_34.pdf.
18. Кононов І.В. Особливості обліку та аудиту основних засобів згідно з міжнародними стандартами / І.В. Кононов, А.О. Бакум [Електронний ресурс]. – Режим доступу : nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvuimevcg_2016_6%282%29_6.pdf.
19. Янчук Г.В. Основні зміни обліку основних засобів в державному секторі в зв'язку із введенням національного П(С)БО 121 «Основні засоби» / Г.В. Янчук, В.І. Янчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : nbuv.gov.ua/j-pdf/efmapnp_2016_2_10.pdf.
20. Потриваєва Н.В. Нормативно-правові особливості та проблемні аспекти обліку основних засобів / Н.В. Потриваєва [Електронний ресурс]. – Режим доступу : nbuv.gov.ua/j-pdf/vanp_2015_1_7.pdf.
21. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 7 «Основні засоби» / Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.